

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา  
เรื่อง ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ กรณีข้าราชการผู้สอบคัดเลือก  
เพื่อเข้าศึกษาอบรมหลักสูตรนายอำเภอกระทำการทุจริตในการสอบ

กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๕.๒/๗๗๓๓ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ สรุปความได้ว่า ด้วยกรมการปกครองได้ส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดให้กรมบัญชีกลางตรวจสอบ กรณีการทุจริตเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกข้าราชการเพื่อเข้าศึกษาอบรมหลักสูตรนายอำเภอ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นเหตุให้กรมการปกครองได้รับความเสียหายจำนวน ๘,๕๖๒,๑๒๒ บาท โดยสรุปข้อเท็จจริงได้ว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ กรมการปกครองได้ประกาศรับสมัครสอบคัดเลือกข้าราชการเพื่อเข้าศึกษาอบรมหลักสูตรนายอำเภอ โดยได้ดำเนินการรับสมัครสอบ ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสอบ สอบข้อเขียน ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการสอบคัดเลือกข้อเขียนและกำหนดสอบสัมภาษณ์ และประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกและรายงานตัวเพื่อเข้าศึกษาอบรมหลักสูตรนายอำเภอและหลักสูตรผู้บังคับกองร้อยอาสาสมัครรักษาดินแดน (ผบ. ร้อย อส.) จนเสร็จสิ้นตามหลักสูตร

ต่อมาเมื่อผู้ร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่ามีการทุจริตในการสอบคัดเลือกดังกล่าว คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงได้ดำเนินการไต่สวนแล้วมีความเห็นสรุปว่า เจ้าหน้าที่ของกรมการปกครองได้ให้คะแนนในการสอบข้อเขียนซึ่งเป็นข้อสอบอัตนัยแก่ผู้ได้รับการคัดเลือกโดยไม่มีการตรวจสอบคำตอบ และได้ให้ผู้ได้รับการคัดเลือกดังกล่าวเขียนกระดาษคำตอบขึ้นใหม่นอกห้องสอบ โดยเจ้าหน้าที่ของกรมการปกครองได้นำกระดาษคำตอบที่ได้เขียนใหม่นั้นไปใส่ในสมุดคำตอบแทนกระดาษคำตอบเดิมที่เขียนในห้องสอบ เพื่อเตรียมไว้สำหรับการตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันเป็นการคัดเลือกข้าราชการเพื่อเข้าศึกษาอบรมหลักสูตรนายอำเภอโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กรมการปกครองจึงได้ยกเลิกประกาศกรมการปกครอง เรื่อง ผลการคัดเลือกข้าราชการเพื่อเข้าศึกษาอบรมหลักสูตรนายอำเภอ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๒ เฉพาะส่วนของบุคคลผู้ได้รับการคัดเลือกโดยไม่มีการตรวจสอบคำตอบ เนื่องจากเป็นคำสั่งทางปกครองที่ผิดพลาด ไม่มีผลทางกฎหมายมาตั้งแต่ต้น เป็นเหตุให้กรมการปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายในการอบรมบุคคลดังกล่าวในหลักสูตรนายอำเภอ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๒ รุ่นที่ ๖๘ ถึงรุ่นที่ ๗๐ และหลักสูตรผู้บังคับกองร้อยอาสาสมัครรักษาดินแดน (ผบ. ร้อย อส.) รุ่นที่ ๔๓ ถึงรุ่นที่ ๔๕ ทั้งที่บุคคลดังกล่าวไม่อาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายอำเภออีกต่อไป ซึ่งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดและกรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นตัวการในการกระทำละเมิดโดยตรงเกี่ยวกับการดำเนินการทุจริตและจงใจกระทำละเมิดประกอบด้วย นายวงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์ นายสำราญ ดันเรืองศรี และนายวุฒิชัย เสาวโกมุท

ต้องร่วมกันรับผิดชอบในอัตราร้อยละ ๖๐ ส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้สนับสนุน ประกอบด้วย นายครุฑิต สลับแสง และนักเรียนนายอำเภอทั้งหมดที่ถูกชี้มูลความผิดและนักเรียนนายอำเภอที่ได้รับการกันเป็นพยานรวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๔๐ คน ต้องร่วมกันรับผิดชอบในอัตราร้อยละ ๔๐

กรมบัญชีกลางพิจารณาแล้ว เห็นว่าเนื่องจากกรณีนี้ยังมีความไม่ชัดเจนในปัญหาข้อกฎหมาย ดังนั้น เพื่อความเป็นธรรมและความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลประกอบการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ จึงขอหารือว่า ในกรณีเจ้าหน้าที่ของกรมการปกครองได้ให้คะแนนในการสอบข้อเขียนซึ่งเป็นข้อสอบอัตนัยแก่ผู้ได้รับการคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาอบรมหลักสูตรนายอำเภอโดยไม่มีการตรวจสอบคำตอบ ต่อมาผู้ได้รับการคัดเลือกได้เขียนกระดาษคำตอบขึ้นใหม่นอกห้องสอบ โดยเจ้าหน้าที่ของกรมการปกครองได้นำกระดาษคำตอบที่ได้เขียนใหม่ไปใส่ในสมุดคำตอบแทนกระดาษคำตอบเดิมที่เขียนในห้องสอบ การกระทำของผู้ที่ได้รับการคัดเลือกที่ได้เขียนกระดาษคำตอบขึ้นใหม่นอกห้องสอบดังกล่าวเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่

**คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ)** ได้พิจารณาข้อหารือของกรมบัญชีกลาง โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ตราขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ที่จะมุ่งคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติงานในหน้าที่แล้วก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนให้ไม่ต้องรับผิดทางละเมิดเป็นการเฉพาะตัว เว้นแต่เป็นการจงใจกระทำให้เกิดความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติมาตรา ๕<sup>๑</sup> และมาตรา ๖<sup>๒</sup> แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ โดยผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ แต่ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่นั้นมิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดนั้นเป็นการเฉพาะตัว โดยผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

สำหรับการพิจารณาว่าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่นั้น เห็นว่า การกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต้องเป็นกรณีที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง และการปฏิบัติหน้าที่นั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นหรือแก่รัฐขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ กรณีที่ขอหารือนี้ เมื่อไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้เข้ารับการคัดเลือกดังกล่าวมีหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสอบคัดเลือก หรือได้รับมอบหมาย

---

<sup>๑</sup>มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีที่ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคนี้

<sup>๒</sup>มาตรา ๖ ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

จากผู้บังคับบัญชาให้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกดังกล่าว ดังนั้น การกระทำของผู้เข้ารับการคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาอบรมหลักสูตรนายอำเภอที่ได้เขียนกระดาษคำตอบขึ้นใหม่นอกห้องสอบจึงเป็นการกระทำละเมิดแต่มิใช่ในการปฏิบัติหน้าที่ บุคคลดังกล่าวจึงต้องรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดที่ตนได้กระทำขึ้นเป็นการเฉพาะตัวตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ทั้งนี้ ตามมาตรา ๖<sup>๓</sup> ประกอบมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง<sup>๔</sup> แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(นางสาวจารุวรรณ เสงตรกุล)  
รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน  
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา  
พฤษภาคม ๒๕๖๑

<sup>๓</sup>โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

<sup>๔</sup>มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์